

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG – 4101-08-05/2012

P/12/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/094 – Profilaktyka narkomanii w szkołach
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Nowakowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 82733 z dnia 15 października 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze, ul. Partyzantów 40, 65-332 Zielona Góra (zwana dalej <i>Komendą</i> lub <i>KMP</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Inspektor Sebastian Banaszak ¹ , Komendant Miejski Policji w Zielonej Górze (dowód: akta kontroli str.3-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność Komendy w obszarze realizacji działań z zakresu profilaktyki narkomanii, nadzoru nad działaniami profilaktycznymi jednostek podległych, a także ewidencjonowania spraw dotyczących naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii³ w szkołach znajdujących się na terenie właściwości KMP.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Komenda w latach 2006-2012 (I półrocze) prowadziła liczne spotkania z dziećmi i młodzieżą szkolną, ich nauczycielami i rodzicami, którymi tematem był m.in. problem uzależnień oraz odpowiedzialność prawna nieletnich.

Realizowano również szereg innych działań prewencyjnych, a część z nich podejmowano w okresach zwiększonego ryzyka wystąpienia zjawisk związanych z używaniem środków odurzających (np. „Dzień Wagarowicza” czy zakończenie roku szkolnego). Działania te podejmowano wspólnie z podległymi Komendzie jednostkami, a sposób ich wykonania był na bieżąco przez KMP nadzorowany.

W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 na terenie skontrolowanych przez NIK szkół wystąpił jeden przypadek stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, który zaewidencjonowano w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji.

¹ Od 25.06.2012 r., poprzednio funkcje tę sprawowali: Sławomir Tomal (1.06.-24.06.2012), Tomasz Rabenda (1.08.2011-31.05.2012), Sylwester Nowak (20.07.-31.07.2011), Ryszard Błażnik (1.09.2010-20.07.2011), Mirosław Zienkiewicz (17.08.-31.08.2010), Mariusz Jankowski (1.05.2009-16.08.2010), Rafał Szydzik (14.03.-30.04.2009), Andrzej Twardowski (1.11.2006-13.03.2009), Dariusz Jamroz (1.07.-30.10.2006), Bogusław Lubiński (1.01.-30.06.2006)

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012, poz. 124 ze zm.)

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja działań z zakresu profilaktyki narkomanii

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010⁴, Policja była jednym z podmiotów właściwych do prowadzenia szkoleń w zakresie problematyki ograniczania popytu na narkotyki oraz zasad konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych (działanie 1.4 w obszarze Profilaktyka Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010, zwanego dalej „KPPN 2006-2010”).

W latach 2006-2010 KMP przeprowadzała szkolenia/spotkania z dziećmi i młodzieżą szkolną oraz ich nauczycielami i rodzicami na temat m.in. problemu uzależnienia oraz odpowiedzialności prawnej nieletnich. I tak:

- 2006 r. – 89 szkoleń dla gimnazjalistów oraz 24 spotkania z ich rodzicami. Dodatkowo funkcjonariusze KMP uczestniczyli w debacie nt. uzależnień zorganizowanej przez uczniów jednego z gimnazjów,
- 2007 r. – 18 spotkań z gimnazjalistami oraz 39 z uczniami szkół ponadgimnazjalnych,
- 2008 r. – 39 spotkań z uczniami szkół podstawowych oraz ich rodzicami oraz 76 z gimnazjalistami i ich rodzicami,
- 2009 r. - 36 spotkań z uczniami szkół podstawowych, 88 z uczniami szkół gimnazjalnych i 9 spotkań z ich rodzicami, 17 spotkań w szkołach ponadgimnazjalnych,
- 2010 r. - 44 spotkania z uczniami szkół podstawowych oraz 2 spotkania z ich rodzicami, 57 spotkań w szkołach gimnazjalnych oraz 10 z ich rodzicami, 9 z uczniami szkół ponadgimnazjalnych i 2 z ich rodzicami.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Szkolenia/spotkania z dziećmi i młodzieżą szkolną, ich nauczycielami i rodzicami, na których omawiano problematykę uzależnień i odpowiedzialność prawną nieletnich, realizowano również w 2011 i 2012 r.:

- 2011 r. - 54 spotkania dla uczniów szkół podstawowych, 25 dla uczniów szkół gimnazjalnych oraz 4 spotkania z ich rodzicami, 12 dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i 1 spotkanie z ich rodzicami,
- 2012 r. - 49 spotkań dla uczniów szkół podstawowych, 7 dla uczniów szkół gimnazjalnych oraz 2 spotkania z ich rodzicami, 11 – ponadgimnazjalnych, 1 spotkanie z dyrektorami szkół z terenu Starostwa Zielonogórskiego.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Komenda nie przeprowadziła szkoleń w zakresie zasad konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych, nie inicjowała takich szkoleń ani nie dokonywała rozpoznania potrzeb odnośnie potencjalnego zapotrzebowania na tego typu szkolenia.

Mariusz Olejniczak – Naczelnik Wydziału Prewencji w okresie od 2006 r. do stycznia 2011 r. wyjaśnił, że nie realizowano ww. szkoleń bowiem nikt nie zwracał się do KMP o ich przeprowadzenie, a Komenda skupiła się na realizacji programów prewencyjnych.

Odnosić należy, iż KPPN na lata 2011-2016 ww. zadań dla Policji nie zawiera.

(dowód: akta kontroli str. 7-12)

⁴ Dz. U. Nr 143, poz. 1033.

Poza wskazanymi powyżej szkoleniami/spotkaniami, KMP podejmowała szereg innych czynności profilaktycznych celem ograniczenia zjawiska narkomanii wśród dzieci i młodzieży. W okresie 2010-2012 (I półrocze) m.in.:

- przeprowadzano wzmożone działania⁵ prewencyjno-operacyjne w rejonach szkół, boisk, parkingów, dyskotek, pubów oraz sklepów otwartych całą dobę. Podjęcie niektórych działań związane było z okresem, w którym ryzyko wystąpienia zjawisk związanych ze środkami odurzającymi było większe (np. „Dzień Wagarowicza” czy zakończenie roku szkolnego),
- realizowano 3 programy profilaktyczne („Stop narkotykom” - w ramach którego m.in. odbyło 2.655 służb patrolowych z wykorzystaniem urządzenia DRUGTEST 5000 oraz uczestniczono w spotkaniach z uczniami i ich rodzicami; „Słoneczniej” – w ramach którego m.in. organizowano spotkania z pełnomocnikami ds. bezpieczeństwa w gimnazjach oraz zajęcia warsztatowe dla gimnazjalistów i rodziców celem m.in. wskazania alternatywnych form wykorzystania czasu wolnego; „Bezpieczne gimnazjum”, w ramach którego m.in. oprócz spotkań z uczniami, przedstawiono dyrektorom szkół gimnazjalnych strategię działań w zwalczaniu przestępczości i demoralizacji nieletnich),
- uczestniczono w akcjach organizowanych przez inne instytucje (np. Międzynarodowym Dniu Zapobiegania Narkomanii, na którym m.in. zorganizowano stoisko prewencyjne czy spotkanie z gimnazjalistami nt. „Narkotyki ? Nie biorę ! Czytam książki”),
- zawarto porozumienie z Lubuskim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii „LOPiT”, na mocy którego zadaniem KMP było kierowanie do programu wczesnej interwencji⁶, młodych osób odnotowanych w związku z używaniem środków odurzających (do udziału w ww. programie KMP skierowała 21 osób).

(dowód: akta kontroli str. 13- 68)

Podejmowane przez KMP działania były wynikiem zidentyfikowanego zagrożenia używania narkotyków wśród dzieci i młodzieży przedstawianego w corocznych sprawozdaniach z zakresu rozpoznania i profilaktycznej pracy Policji na rzecz zapobiegania demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 16-68)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Opis stanu
faktycznego

2. Wykonywanie nadzoru nad działaniami profilaktycznymi podległych jednostek

Nadzór nad podległymi jednostkami⁷ w zakresie realizacji przez nie działań profilaktycznych sprawowany był na bieżąco. Po zakończeniu poszczególnych działań profilaktycznych jednostki te sporządzały sprawozdania i przekazywały je do KMP. Na podstawie sprawozdań jednostkowych funkcjonariusze Wydziału Prewencji sporządzali sprawozdanie zbiorcze, które przedkładano przełożonemu, co

⁵ W okresie 2010-I półrocze 2012 – przeprowadzono 26 takich wzmożonych działań.

⁶ w ramach międzynarodowego projektu „Fred Goes Net”

⁷ Komisariaty Policji w Zielonej Górze (I i II) oraz Komisariat Policji w Sulechowie

stanowiło wypełnienie obowiązków w określonych w Zarządzeniach Komendanta Głównego Policji nr 590⁸ (§ 20) i nr 1619⁹ (§ 16 pkt 11 i § 18 pkt 1).

(dowód: akta kontroli str. 8-9, 69-71)

W okresie 2006 - I półrocze 2012 r. Komendant KMP wydawał wytyczne dla podległych jednostek dotyczących współpracy Policji ze szkołami. Wytyczne te dotyczyły konkretnych działań (np. „Gimbus Patrol”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Dzień Wagarowicza”), określały rodzaje, miejsce i czas (harmonogram) podejmowanych czynności (np. planowano wzmoczenie patroli w konkretnie określonych miejscach i czasie – np. w dniu zakończenia roku szkolnego czy „Dniu Wagarowicza”).

Zalecenia dotyczące działania pn. „Gimbus Patrol” wydane były z inicjatywy Komendanta KMP, pozostałe były wynikiem wytycznych otrzymanych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp.

Podległe jednostki podejmowały również działania wspólnie z funkcjonariuszami KMP w ramach realizowanych programów profilaktycznych („Stop narkotekom”, „Bezpieczne gimnazjum”, „Słoneczniej”).

(dowód: akta kontroli str. 13-15, 70)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3. Interwencje podejmowane w sprawach nieletnich

Opis stanu
faktycznego

W latach 2010-2012 (I półrocze) nie wystąpił przypadek poinformowania KMP przez szkoły objęte właściwością Komendy o naruszeniu przepisów ustawy *o przeciwdziałaniu narkomanii* przez nieletnich.

(dowód: akta kontroli str. 72)

W ww. okresie¹⁰ uzyskano natomiast 1 informację o podejrzeniu posiadania przez pełnoletniego ucznia szkoły ponadgimnazjalnej środków odurzających (tj. czyn określony w art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

Funkcjonariusze KMP, powiadomieni o ww. przez szkołę, ustalili za pomocą testera narkotykowego, iż posiadana przez ucznia substancja była marihuaną, przesłuchali go w charakterze podejrzanego oraz przekazali sprawę do prokuratury. Przypadek ten został zaewidencjonowany w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji.

(dowód: akta kontroli str. 73-76)

Powyższy przypadek wystąpił na terenie szkoły objętej kontrolą NIK (Zespół Szkół Elektronicznych i Samochodowych w Zielonej Górze).

(dowód: akta kontroli str. 73-76, 78)

W okresie 2010-2012 (I półrocze) funkcjonariusze KMP ujawniali czyny dotyczące naruszenia ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. I tak:

⁸ Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich (Dz. Urz. KGP Nr 20, poz. 107) – obowiązujące do 30.11.2010 r.

⁹ Zarządzenie Nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2010 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich (Dz. Urz. KGP Nr 11, poz. 64)

¹⁰ 25.02.2011 r.

- posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (czyn określony w art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii) ujawniono łącznie u 381¹¹ osób, w tym 18 nieletnich¹²,
- posiadanie znacznych ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 2 ww. ustawy) ujawniono łącznie u 19 osób¹³ (bez nieletnich),
- udzielanie innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwienie użycia albo nakłanianie do użycia takiego środka lub substancji, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 59 ust. 1 ww. ustawy) ujawniono łącznie u 222 osób¹⁴, natomiast ww. czyny w odniesieniu do małoletnich (art. 59 ust. 2 ww. ustawy) łącznie u 44 osób¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 79-80)

Zgodnie z art. 23 § 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich¹⁶, o wszczęciu i ukończeniu postępowania w sprawie nieletniego można zawiadomić szkołę, do której nieletni uczęszcza (...).

Komenda nie korzystała z ww. uprawnienia i nie zawiadamiała szkoły o prowadzonych postępowaniach w sprawach nieletnich związanych z substancjami odurzającymi.

Armand Pisarczyk - Łyczywek – Naczelnik Wydziału do walki z przestępczością nieletnich i przeciwko mieniu, wyjaśnił, że: *Nie zawsze materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jest jednoznaczny, dlatego uważam, że to Sąd już po rozstrzygnięciu powinien ewentualnie zawiadomić szkołę. Chciałbym nadmienić, że w części spraw przy przesłuchaniu uczestniczył pedagog szkolny (w przypadkach, gdy z różnych powodów nie uczestniczyli w nim rodzice).*

Zdaniem Naczelnika ww. Wydziału, w ostatnich latach nastąpił wzrost ujawnianych czynów, jednak nie wynika to z nasilenia zjawiska narkomanii wśród nieletnich ale z większej skuteczności Policji w obszarze ujawniania i ścigania sprawców.

(dowód: akta kontroli str. 81)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

¹¹ 2010 r. – 151 osób, 2011 r. – 147, I półrocze 2012 r. – 83

¹² 2010 r. – 6 osób, 2011 r. – 9, I półrocze 2012 r. – 3

¹³ 2010 r. – 3 osoby, 2011 r. – 5, I półrocze 2012 r. – 11

¹⁴ 2010 r. – 109 osób, 2011 r. – 80, I półrocze 2012 r. – 33

¹⁵ 2010 r. – 7 osób, 2011 r. – 23, I półrocze 2012 r. – 14

¹⁶ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r., Nr 33, poz. 178ze zm.)

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 19 grudnia 2012 r.

Kontroler
Anna Nowakowska
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Wicedyrektor
Andrzej Aleksandrowicz

.....
podpis

.....
podpis